

LUPATA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — Românii: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47-82. —

.. .. APARE .. ..
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Transacțiunea — „încheiată“.

În sfârșit iată-ne ajunși să avem transacțiunea cu Austria — încheiată! Ai noștri, atât Kossuth cât Wekerle s'au ținut admirabil. Dar ca să nu nimească întreg prestigiul colegilor miniștri din Austria — cu cunoscutul cavalerism național s'au învoit să-și dea cuvântul de onoare, că vreme de două săptămâni nu vor divulga nimic din amănuntele încheierii transacțiunii.

Adorabili cavaleri!

Dar să vezi pacoste: Austriacii mai resignați din fire s'au împăcat cu fața ce au luat-o lucrurile și spun prin presa lor, că: cvota e ridicată, banca rămâne comună și că tot ce-au dat guvernului „național“ e că transacțiunea în loc de a se zice „alianță“ a fost botezată cu „contract vamal“. Atâta tot — și transacția a fost încheiată și *formal*, căci de fapt ea era încheiată deja din primăvară.

Pentru ca impresia să fie mai „favorabilă“, publicul guvernului „național“ mai trebuie să aștepte încă alte două săptămâni — ca să audă „oficial“ cum a fost încheiată transacțiunea.

Și cu asta apoi se va încheia definitiv și urâta comedie, ce a înscenat-o guvernul național în chestia transacțiunii.

Îți trebuie să fi coaliționist de baștină, ca să-ți poți închipui baremi o astfel de — „rezolvare“ a unei chestiuni de importanță transacțiunii cu Austria. Și trebuie să ai o colosală doză de „curaj“ — ca să-ți îngădui o astfel de tragere pe sfoară a țării întregi în fruntea căreia ai ajuns prin trâmbițarea de idei și principii, pe care tocmai ajuns la putere — le negi, le intervertești și le compromiți.

Suntem de acord cu cei ce susțin, că orice schimbare în convențiile economice cu Austria, impune o deosebită cumpăneală, tact și mai ales desăvârșita cunoaștere a relațiilor economice dintre Ungaria și Austria — atât cu părțile lor bune, cât și cu cele slabe.

Tocmai pentru că eram convinși despre această importanță, noi dela început am condamnat faptul, că transacțiunea economică au făcut-o coaliționistii cal de bătaie politică și de partide.

În aranjamente economice de stat nu trag în cumpănă frase bombastice și promisiuni seci, ce gâdilă urechile alegătorilor neorientați. Aici se impune

studiu, aprofundarea chestiunii și muncă mântuită de ochelarii politice pătimase și de căpătuială.

În goana nebună după putere și căpătuială nevrednică, coaliționistii n'au mai avut vreme să cumpănească — să studieze.

La alegeri promitea tot — la guvern nu știu de care paiu să se apuce, să nu se începe în apele lor necunoscute ale transacțiunii.

Austriecii — haini cum sunt, vorba lor — nu le-au dat ajutor. Ei dela început au pornit pertractările cu te-meu, cu tact și cu o muncă ce-'și știa ținta reală — la care vreau să ajungă.

În fața acestei ținute guvernul „național“ dela început și-a văzut totala impotență, totala înfrângere. Stăteau în fața alor două alternative: ori se retrag, ori trag lumea pe sfoară jucându-i o farză foarte departe de serioșitate și cinste politică.

De putere nu le venea să se despartă, căci atunci se despărțiau și de „bunătățile“ puterii. Au ales dar să joace cancanul transacției. Și l'au jucat adorabil — aproape un an.

Azi numai naivitatea secretului de două săptămâni mai desparte țara de momentul, când ușurați putem zice „finita la comedia“. Grozav!

Bunăstarea unei țări, aspirații cinștite ale claselor cu munca productivă, șansele de a ieși cumva din nămolul economic în care se găsește azi țara, înțelegerea cinștită între două cășnicii ce sunt avizate prin soarte și politică una la alta — toate, toate jertfite fără suflet, fără scrupul de o coterie de oameni, ce s'a instalat sub steagul „național“ în scaunul puterii „binefăcătoare“, — pe care nu vrea să-l mai părăsească cu nici un preț.

„Încheierea“ transacțiunii de acum formează cea mai rușinoasă dovadă de neputință guvernului actual și cel mai clasic argument, că politicianii maghiari de azi se apropie de totalul faliment.

Să vină — odată!

Deschiderea parlamentului. Joi, în 10 l. c. la orele 12 se deschide parlamentul. După o pauză lungă, deputații din nou se adună, ca să „chibzuiască“ asupra fericirii acestei țări.

La ordinea zilei vor fi numai propuneri prezidențiale referitoare la ședința următoare.

Resolvare solomonică. Conducătorii partidului social-democrat au cerut concesiune dela poliția din capitală pentru ținerea unei adunări populare împreună cu o demonstrație în fața parlamentului pentru *votul universal*.

Prefectul poliției, Dr. Boda Dezső, fiindu-i frică și de *sociațiști* și de *guvern*, a conces ținerea *adunării populare*, n'a permis însă demonstrația în fața parlamentului, pe motiv, că aceea «ar împiedeca pe deputați în prezentarea lor la ședință.»

Sociații au dat recurs contra acestui decis solomonic.

Totodată au adresat un apel către toți membrii Camerii, amici ai drepturilor poporului, ca să ia parte în delegațiunea ce se va prezenta la prezidiul Camerei cu rugarea să se aducă pe tapet fără amânare reforma dreptului *electoral*, introducerea *votului universal*.

După-cum suntem informați deputații naționaliști vor participa toți la această deputațiune a partidului social-democrat.

Libertățile maghiare. Joi, s'au judecat la tribunalul regesc din Sibiu procesele intentate revistelor „Țara noastră“ și „Luceafărul“ pentru publicarea de articole și notițe politice fără a fi foi cu cauțiune, îndreptățite să facă politică. Acușatii, d-nii Octavian Goga și Oct. C. Tăslăuanu, au fost declarați vinovați și primul pedepsit cu 200 coroane, al doilea cu 100 coroane amendă în bani, plus cheltueile de judecată. S'a dat apel la tabla regească, atât din partea procurorului, cât și din partea condamnaților.

Trăiască libertatea de presă!

ROMÂNIA

Regele Carol asupra Ungariei.

«Magyar Nemzet» scrie următoarele asupra regelui Carol:

După cum se știe regele Carol a trecut în zilele din urmă prin Arad. Trenul suveranului român a fost însoțit de directorul c. f. Stankovics cu care regele Carol s'a întreținut foarte amical. Suveranul român era foarte bine dispus și în tot timpul mesei a discutat diverse chestiuni, trădând că e bine inițiat în chestiile ungurești. În cursul acestei discuții a venit vorba și de vinurile ungurești; regele Carol a vorbit cu entuziasm de aceste vinuri și a declarat că acasă i se servesc la Curte vinuri din Ungaria. În special ține la vinul de Tokay, pe care îl consideră ca cel mai bun. Apoi a venit vorba de trenurile ungare, de cari suveranul a vorbit în perfectă cunoștință de cauză.

În timpul discuției, care s'a ținut în limba germană, regele Carol s'a interesat și de evenimentele culturale și economice ale Ungariei. Întrebând asupra cauzei lipsei de cărbuni, suveranul a încurajat pe Nikolaus Stankovics spunându-i: «Nu trebuie să vă plângeți, la noi sunt și mai scumpi!»

Suveranul român a vorbit apoi de edificiile ridicate în Ungaria și în special de industria acestei țări, a cărei propășire l-a uimit, — adăogând că în calitate de vecin se bucură de progresele industriei ungare. Ungurii sunt un popor ambițios — a zis regele român — care poate și vrea să realizeze opere mari.

În tot timpul acestei discuții nu s'a pronunțat nici un cuvânt asupra politicii interne sau externe. Regele Carol a evitat intenționat orice chestiune politică sau națională.

Cuvântarea Regelui Carol la Galați.

Cu prilejul botezului celor 12 vase la Galați, Regele Carol a rostit următoarea cuvântare, ca răspuns la discursul dilui general Averescu:

Ascultând cu viu interes darea de seamă a d-voastră, care îmbrățișează aproape o jumătate de veac, privesc cu un simțământ de mândrie acest lung șir de ani, în care tânăra noastră marină s'a dezvoltat într'un mod așa de îmbucurător. Numai prin războiul Neatârării, care ne-a făcut stăpâni pe gurile Dunării și ne-a deschis Marea, puterea noastră navală a putut lua o ființă serioasă. Prin urmare, avem datoria ca să o întărim și să o înmulțim treptat, spre a putea împlini înalta noastră misiune pe acest falnic fluviu.

Salut, dar, cu bucurie, sporirea marinei noastre prin noi vase botezate cu numele acelor bărbați de Stat, cu cari am făurit Statul Român și al acelor ostași, cari și-au jertfit viața pentru Patrie.

Domnia Mea este așa de strâns legată cu aceste nume, scumpe inimii Mele, în cât ele trebuie să fie întipărite în mintea tuturor și vecinic păstrate ca o pildă înălțătoare pentru generațiile viitoare.

Sunt cu deosebire mulțumit, că aceste frumoase vase au fost montate la Galați,

în acest port însemnat, căruia îi doresc să se ridice din an în an mai mult. Avântul comerțului țării a luat proporțiuni așa de mari, în cât toate porturile noastre pot participa cu folos la export, ca și la import. Pentru acest sfârșit, însă, ele trebuie să fie înzestrate cu toate mijloacele moderne, spre a grăbi și a înlesni multiplele manipulațiuni.

Mulțumind pentru simțimintele credincioase ce Ne exprimați și pentru dovezile de dragoste arătate Nouă cu atâta căldură de întregul oraș, urez din suflet, ca tânăra noastră marină să fie vrednică de înalta situație, pe care România a dobândit-o nu numai în Orient, ci și în lumea întreagă prin politica sa leală și cumpănită».

„O idee”.

— Discuții libere. —

Cu voia on. redacției, care face bine, că ține pe tapet propunerea lansată sub această titlă, rog să se tipărească câteva rânduri:

Un ziar redactat în ungurește pentru răspândirea ideilor naționaliste, și, desigur pentru informarea precisă și adevărată a publicului maghiar — nu va avea efect și nu va avea viață.

Adevărat, oricine a trăit întră masele maghiarilor, și oricine a putut fi chiar întră conducătorii maghiari — înțeleg tot pe acei ce n'au avut contact permanent cu societatea românească — s'a putut convinge dureros, cât de puțin și cât de greșit ne cunosc pe noi maghiarii. Miniștrii, deputații, funcționarii înalți, ne mai pomenind în genere societatea maghiară, a cărei cunoștințe sunt chiar revoltător de defectoase și prin urmare adesea jignitoare — despre toți aceștia s'ar putea zice că nu-și cunosc patria, ceiace la cei dintâi e o adevărată crimă! Nu ne știm ce suntem, nici ce vrem, nu ne cunosc nici stările, nici aspirațiile adevărate. Ei judecă cu totul după fantazmagoriile lor — fără îndoială, ale conștiinței neliniștite!

Era o vreme, când și eu credeam — judecam atunci din depărtare, — că prin o informare mai bună, mai corectă a ma-

ghiariilor, am putea înlănzii opinia publică. Credeam că tot răul vine din cunoașterea greșită a noastră.

O cred asta și acum, dar nu cred să putem obține vre-un rezultat cu ziarul plănuțit.

Căci am convingerea deplină, pe cei mari și cu putere asupra noastră nu-i vom schimba nici cu cel mai bogat și clar aparat de informație. Este doar interesul lor să ne cunoască și să ne judece greșit. Din asta trăiesc, din asta se desmiardă.

Perfidia presei maghiare, va avea totdeauna mai mulți ascultători hămisiti, decât acel modest ziar al nostru. Țara asta are speciala menire de-a fi, cum a fost, patria profetilor falși! — E prisos doar să spun, ceiace face presa maghiară nu e numai o necunoaștere a noastră, ci un bine stabilit, sistem de calomniare și mințire.

Oricum, publicul maghiar, fiind și chestie de base, va arăta puțin interes întreprinderii noastre. Puținii doritori de adevăr se mai informează ei cum pot. Ziarul știu că nu ni-l vor susține ei — iar nouă nu ni se plătește această jertfă.

Socoteala-i deci curată. Dela întreprinderea noastră nu se poate aștepta mult. Tot ce se poate nădăjdui în această privință, este dela presa socialistă, și chiar dela propaganda socialistă! (De «imparțialitate» cu cei delaz Az Ujság, numai în reclamă se poate vorbi!).

Totuși, un alt motiv, mult mai însemnat ne poate îndemna la continuarea discuției pentru această idee:

Să avem un ziar, redactat în o limbă pe care o pot înțelege toate naționalitățile!

După ce am intrat în alianță politică, trebuie să ne dăm toate silințele a ne cunoaște unii pe alții, fără considerare de simpatii și antipatii. E mare lipsă.

Din acest punct de vedere, se mai poate spune mult în chestie, mai cu seamă asupra spiritului, și asupra modului prin care să nu să altereze obiectivitatea — cea mai grea problemă.

S. Dan.

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA.”

Un portret *)

«Uite Milial!» zise cineva lângă mine.

Mă uitai spre omul, de care era vorba; de multă vreme doream să cunosc pe acest Don-Juan.

Nu mai era tânăr. Părul cărunț, bătând într'un fel de cenușiu turbure, sămăna cu căciulile acelea, pe care le poartă oamenii delaz Nord, și barba-i fină, destul de lungă, până la piept, părea de asemenea un fel de blană. Vorbea c'o femeie, plecat spre ea, grăind cu vocea scăzută, învăluind-o c'o privire dulce, plină de omagii și de dezmiardări.

Cunoșteam viața acestui om, sau cel puțin cunoșteam ce se știa. Fusese iubit la nebunie de mai multe ori; și se desfășuraseră drame, în care numele lui era amestecat. Se vorbea despre dânsul, ca despre un om foarte seducător, căruia aproape nimeni nu i se poate împotrivi. Când întrebam pe femeile, care-l laudau mai mult în ce stă puterea aceasta a lui, ele-mi răspundeau, după ce se gândeau o vreme, căutând pricina:

«Nu știu... Are un fel de farmec...»

*) Din volumul „Guy de Maupassant. Povestiri alese. Traduceri de M. Sadoveanu”. Prețul 2 lei.

Și nu era frumos. Asta era vădit. N'avea nimic din eleganța, pe care ne închipuim, că trebuie s'o aibă cuceritorii inimilor femești. Și mă întrebam, cu interes, unde se ascundea ispita lui? În spirit?... Nimeni nu-mi vorbise despre vre-un cuvânt al lui de spirit, nimeni nu-mi laudase inteligența lui. În privire?... Poate, Ori în glas?... Căci glasul unor ființe are așa grații sensuale, învingătoare, dulceața unor lucruri bune și rare. Ți-i foame parcă să le auzi, și sunetul cuvintelor lor pătrunde în noi ca o poftă de lucruri alese.

Un prietin trecea. Îl întrebai:

—Cunoști pe domnul Milial?

— Da.

— Prezintă-ne, te rog, unul altuia.

După o clipă ne strângeam amândoi mâinile și vorbeam, între două uși. Ce spunea el era drept, îmi plăcea s'ascult, fără să aibă nimic deosebit. Glasul, în sfârșit, era frumos, dulce, dezmiardător, muzical; dar auzisem voci mai cuceritoare, mai mișcătoare. Îl ascultam cu tăcere, cum privești curgând un izvor drăgălaș. Încordare a gândirii, nici subînțelesuri nu N'aveam nevoie, ca să-l urmăresc, de nici-o mi ațâțau curiozitatea, nici-o așteptare nu mi ținea încordat interesul. Ceia ce spunea el, era mai curând odihnitor, și nu cuprindea nici dorința vie de a răspunde și contrazice, nici aprobări entusiaste.

De-altminteri era tot așa de ușor să-i răspunzi, pe cât era de ușor să-l ascuți. Răspunsul venea pe buze singur, îndată ce-și isprăvea vorba, și frazele mergeau spre dânsul ca-și-cum ceia ce spusese el le făcea să iasă în chip firesc din gură.

Și'n curând un gând răsări în mine. Îl cunoșteam abia de un sfert de ceas și mi se părea acum, că e unul dintre prietenii mei vechi, că tot ce venea de la el îmi era familiar de multă vreme: figura, gesturile, vocea, ideile.

Dintr'odată, după câteva clipe de vorbă, îmi părea așezat în intimitatea mea. Toate ușile erau deschise între noi, și cred, că dacă ar fi cerut, ași fi început îndată să-i spun secrete, pe care nu le încredințezi, decât vechilor prieteni.

De sigur, că era o taină la mijloc. Stavilele acelea, care sunt puse între toate ființele și pe care timpul le înlătură una câte una, când simpatia, când aceleași gusturi, aceiași cultură intelectuală și legături neîntrerupte le descătușează încet-încet, — între mine și dânsul păreau, că nu există și fără îndoială, că tot așa nu existau între dânsul și toți aceia — bărbați și femei — pe cari întâmplarea îi arunca în cale.

După o jumătate de ceas, ne despărțim, făgăduindu-ne să ne mai vedem ade-

Clasele conducătoare.

În numerele dela 4 și 5 Octomvrie, organul partidului social-democrat din Ungaria «Népszava» face următoarele constatări triste despre clasele cari au condus și conduc și astăzi această țară nefericită.

«Numai noi, social-democrații, oamenii muncii, voim să scoatem conducerea țării din mâinile nobilimii, care «întotdeauna a disprețuit munca ca nedemnă de ea și a fost mândră că nu muncește» (Grünwald Béla: «Régi Magyarország»).

Ministrii actualului parlament de clasă — să sperăm: cel din urmă — sunt reprezentanții celor două clase conducătoare vechi. Conducătorii parlamentului acestuia care ține la reintroducerea cnuței și a robotului sunt, cu puține excepții, membrii acestor clase. Sunt membri nobilimii care vestește numai libertatea, dar o calcă în picioare; ei se refer mereu la Anglia, vor s'o imiteze, dar uită sau neagă că poporul englez s'a purtat în vremea aceasta mai altminterlea ca poporul maghiar, pentru că poporul englez «a spart ferestrele guvernului reacționar, pe Wellington, eroul bălăiei dela Waterloo, l-a tras de pe cal și luat la bătaie când a voit să între în parlament. Dacă reforma electorală nu s'a putut introduce pe cale pașnică, a introdus-o spiritul revoluționar». (Timoleon: «Legujabb politikai divat»).

Nobilimea e caracteristică pentru cea mai mare zgârcenie în câștigarea de moșii, sprijin obștesc și purtarea sarcinilor comune. Nobilimea a jertfit pentru avere: patriotism, religie, onoare. «Dacă istoria oligarhiei engleze e sângeroasă, a noastră e murdară!» — zice Timoleon. Fac servicii nemților, îi aduc în țară pe muscali (cu Borici și în 1849), din luptele personale au profitat pentru a se îmbogăți. Să se găsiască numai om care să plătească: în nobilimea înaltă întotdeauna găsește trădător. Cheltuelile războaielor, nobilimea o pune în sarcina jobagilor, nu se interesează de apărarea țării, măcelărește țărănimea și duce țara la catastrofa dela Mohaci. La alegerile de rege, își vindeau voturile pentru bani, precum astăzi își cumpără mandatele cu bani. Ujlaky, Gara, Szapolyai pe această cale își câștigă averea. Au scos la licitație și au vândut țara ca nici o altă clasă. La patul de moarte al regelui Matia îi joară credința lui Ioan Corvin, dar «tot aceia au sfărâmat oștirile lui și i-au luat comorile, cari i-au jurat credință». Szapo-

lyai, ca să ajungă rege, îi aduce în țară pe turci. Turburarea a fost elementul lor și cu toptanul confiscau averile văduvelor. More László a organizat o bandă de hoți și a furat sute de mii. Bebek Ferencz a bătut bani falși. Bathoreștii au fost de aceeași pănură. Legea XII din 1523 se aduce împotriva nobililor cari bat bani falși, legea XLIX din 1548 în contra nobililor cari organizează bande de hoți.

Ei falsifică legea și în Corpus iuris îi despoaie pe iobagi. În 1851, Homonnay György îl atacă pe propriul său tată în cetatea Terebes, îl despoaie de bani și averea mobilă, dă poruncă să se omoare servitorii lui, iar unul dintre soldații săi — în prezența sa — îl rănește pe tatăl său Homonnay Ferencz. (Acsády: A pozsonyi és szegedi Kamarák). În 1539 întreg comitatul Arva e prădat de Kosztká Mikloș; comitatele Veszprém, Somogy și Zala sunt prădate de Török Bálint. Nobilii cari încasează dările le delapidază. Palásthy Márton, Kőrösy Zsigmond, Szentábrahám Péter ajung în temniță.....

În timpul reformațiunii își schimb religia după cum o cere interesele lor materiale. «Cea mai mare parte a nobilimii maghiare în cursul alor 120 de ani de două ori și-a schimbat religia, tot pentru interese materiale». (Grünwald: «Régi M-g»).

Magnații au uitat cu desăvârșire limba maghiară. Se duc la curtea împărătesei Maria Terezia și Berzsényi scrie despre ei că «numesc limba lor maternă, limbă țigănească». Se lapădă cu totul de maghiarime și numai clasele de jos au păstrat limba maghiară. Au protestat împotriva limbii maghiare ca limbă legislativă. Un conte Zichy zice: «Unsere deutsche Litteratur»; copiii contelui Károlyi vorbesc nemțește; contele Hunyadi Pepi își oprise nevasta să învețe limba maghiară; baronul Podmaniczky Károly declară că e bufonerie să vorbești în camera magnaților ungurește.

Nu este mirare dacă pe lângă o astfel de conducere țara mereu a decăzut. Râvna de câștig și aviditatea după averi, care oprimă caracterul — după cum zice Ürményi — i-s'a prefăcut în sânge clasei conducătoare, și astfel e lucru firesc ca clasa gentrylor să se alăture clasei domnitoare și să excludă dela viața politică orice altă clasă. Declarația aceasta se arată mai pregnant la deputați, cari, dacă înșele nu sunt aristocrați, devin purtători de șlep ai clasei de gentry vânând după grația acestora.

În anul 1889, când contele Andrassy

Gyula, actualul ministru de interne își jucase primul rol în viața publică, parlamentul era scena unei lingușiri atât de rușinoase, încât autorul unei broșuri apărute pe acel timp scria cu indignare următoarele: «Mă refer la atitudinea rușinoasă ce parlamentul observase nu de mult față de contele Andrassy Gyula iunior. Întreg parlamentul, începând dela ministrul președinte până la cel mai neînsemnat parlamentar s'a postat în fața tânărului aristocrat tângându-l în chipul, cum numai un geniu epocal ar merita. Fost-a oare acel discurs de atare natură, încât el să aducă în exstas un parlament întreg, presupunând că acel parlament nu era stăpânit de servilism față de aristocrați, cărora și autorul aparținea? Căci în adevăr nu există student universitar, care să nu aibă atâta știință, câtă trada contele Andrassy în discursul său». (Brennus: Decadența socială).

Conducerea parlamentului era considerată ca o protecție, un gheșeft, iar conducătorii înșele se mențineau la putere prin fățarnicie și tradarea de principii. «Blăstemul pe națiunea maghiară este chiar acela, că de 33 de ani mereu este jertfa tradării deputaților». «Tisza Kálmán tradase orice principiu. Numai un singur principiu i-a rămas: lipsa de principiu. Întreaga-i viață a fost o minciună». (Csávolszky Lajos: Bărbații noștri conducători). Cei ce așteptau ceva dela conducătorii parlamentului de clase, aceia în felul acesta s'au înșelat. Atunci și-au pus încrederea în contele Apponyi Albert. Și el este conte, și el este aristocrat, și afară de aceea a fost crescut de jezuiți. La 1900 a parcurs țara pentru a agita împotriva ridicării cotei. «Tot patriotul stă pe punctul de vedere, că ridicarea cotei este o imposibilitate». Nu glumea. «Numai cu aceea pășesc în fața țării, ceea ce constituie convingerea mea matură, serioasă, neschimbată». Ce s'a întâmplat însă? Apponyi a votat pentru ridicarea cotei! Și de atunci, dar și înainte de aceea de câteva ori și-a schimbat convingerea? Horánszky numai odată a spus adevărul: «Țara aceasta este un cadavru, pe care orice mișel își poate pune mâna, dacă se angajează să împlinească condițiile pentru cari în schimb o poate lua în stăpânire». Dar ceilalți șefi? Kossuth Ferencz anunță pentru ziua de 26 Aprilie 1896 o adunare populară, în cauza teritoriului vamal independent, a băncei naționale, reducerii cotei. Azi, după 10 ani rămâne același teritoriu vamal comun! La 10 Maiu 1896 Ugron Gábor, Polónyi, Holló, Visontai țin adunare

se; îmi dădu adresa și mă invită la dejun pentru a treia-zi.

Uitând ceasul, sosii prea de vreme, nu-l găsiu acasă. Un servitor corect și mut deschise înainte-mi un salon frumos, cam întunecos, primitiv și intim. Mă simții îndată bine, ca la mine acasă.

Decâte ori n'am observat înrăurirea locuinței asupra caracterului și asupra spiritului! Sunt odăi, în care te simți totdeauna prost, altele, din potrivă, în care te simți totdeauna vorbăreț. Unele deși luminoase, albe, aurite, te întristează; altele te înveslesc, deși sunt îmbrăcate cu stoffe liniștite. Ochiul, ca și inima, are uri și iubiri, pe care nu ni le împărtășește, dar pe care le strecoară tainic în firea noastră. Armonia mobilelor, a pereților, stilul unui ansamblu, întriuiesc dintr'odată asupra naturii noastre intelectuale, după cum aerul pădurilor, al mării, al munților ne schimbă natura fizică.

Mă așezai pe un divan pierdut supt perini, și dintr'odată mă simții susținut, purtat, îmbrăcat de săcușoarele acelea de pene acoperite cu mătăasă, ca-și-cum forma și locul corpului meu ar fi fost de mai nainte potrivite acolo.

Apoi începui a privi în juru-mi. Nimic izbitor în odaie. În toate părțile lucruri frumoase și modeste, mobile simple și rare, perdele de Orient, care nu păreau a fi de

la Luvru, ci din interiorul unui harem, și în fața mea, un portret de femeie. Era un portret de mărime mijlocie, înfățișând capul și partea de sus a trupului, și mâinile ținând o carte. Femeia era tânără, cu capul gol, pieptănată în colțuri, surizând cu oarecare tristețe. Nu știu dacă era pricina capul gol sau mișcarea ei așa de naturală, dar niciodată nu mi s'a părut un portret mai la locul lui, decât acela, în odaia aceia. Toate portretele, pe care le cunosc, sunt de paradă, fie că dama are haine de gală, o pieptănătură aleasă, un aer de înțelepciune pe care-l arată înaintea pictorului întâiu, și după aceea înaintea tuturor celor, cari o pot privi, — fie că a luat o înfățișare, așa în voce, într'un neglijeu bine ales.

Unele stau în picioare, maiestose, în plină frumusețe, cu un aer de măreție, pe care nu l-au avut multă vreme în viața obișnuită. Altele își iau mișcări de gingășie pe pânza neclintită; și toate au ceva, o floare sau un juvaer, o cută a rochiei, ori a buzelor, care vezi bine că e pusă anume, de pictor, pentru efect. Fie că poartă o pălărie, o dantelă pe cap, sau stau așa, fără nimic, gâcști în toate ceva ce nu-i tocmai natural. Ce? Nu poți ști, pentru-că nu le-ai cunoscut, dar simțești. Parcă sunt la o vizită undeva, unde vor să placă, unde vor să-și arate toată frumusețea; și-au

studiat înfățișarea, când modestă, când măreață.

Dar despre femeia aceasta ce să spun? Era acasă la ea, — era singură. Da, era singură, căci surâdea cum surâzi când te gândești, singuratic, la ceva trist și plăcut, nu surâdea ca atuncea, când ești privat. Era așa de singură și la ea acasă, încât parcă făcea un gol în juru-i, în toată odaia, un gol desăvârșit. Umplea încăperea, o locuia, o însuflețea singură; putea să între cât de multă lume, putea să vorbească, să râdă, să cânte chiar, ea ar fi fost totdeauna singură, cu un surâs singuratic, și singură ar fi dat viață camerei cu privirea-i de portret.

Privirea aceasta era fără asemănare. Cădea dreaptă asupra-mi, dezmiertătoare și fixă, fără să mă vadă. Toate portretele știu, că sunt privite, și răspund cu ochii, cu ochi, cari gândesc, cari ne urmăresc, fără să ne părească de la intrare până la ieșirea noastră din încăperea în care locuiesc.

Acesta nu mă vedea, nu vedea nimic, deși privirea-i era ațintită asupra-mi, — și-mi adusei aminte de viersul surprinzător al lui Baudelaire:

Mă atrăgeau în adevăr cu o putere

Și ochii tăi atrăgători, ca o privire de portret.

comună cu partidul nostru în scopul sufragiului universal. Acești detentori ai puterii, cari atunci au pus jurământ pe sufragiul universal, de care de atâtea ori s'au lăpădat, s'au degajat de toate, câte făgăduiseră pe vremea când se aflau în opoziție.

Inșelătoria milenară am schițat-o în liniamente generale. Oligarchia, fățarnicia și tradarea nobilimei feudale, încălcarea nemai pomenită a drepturilor când este vorba de apărarea intereselor proprii, oprimarea, rîvna ei după averi, etc., etc., toate acestea sunt motive îndestulătoare pentru ca clasa aceasta să piară dimpreună cu parlamentul claselor cedând locul deputaților aleși de milioanele de alegători ai poporului.“

Politica săsească.

(Urmare.)

„In acest scop cer eu cu toată umilința, să mi-se facă cunoscută ținuta guvernului relativ la următoarele cestiuni, cari ating interese ponderoase de ale poporului nostru“.

„1. Noi dorim, ca poziția specială și autonomia bisericii noastre, a bisericii ev. lutherane din părțile Transilvaniei, garantată în legile existente, să se susțină nealterată atât pe terenul bisericesc cât și pe cel școlar“.

„Această poziție de drept a bisericii noastre se vatămă prin tendința existentă în sinul bisericii luterane din Ungaria, care mereu se manifestă, tendință de a înființa cercuri missionare *), pe teritoriul ce cade în sfera oficială a bisericii noastre regnicolare.

„Față de aceste tendințe guvernul ungaresc de până aci, prin rescriptele ministrului de culte și instr. publ. nr. 39210/895, 295 și 100,216/900 s'a pus pe un punct de vedere respingător și a declarat că nu va admite realizarea astor fel de tendințe“.

„Considerând că în biserica ungară această tendință și acum există, și biserica noastră a fost necesită să înainteze din nou o jalbă în această afacere la ministerul de culte și instr. publ., ne rugăm ca și guvernul actual să se pună pe acel punct de vedere de refus în această cestiune, precum a urmat și guvernul de mai nainte prin rescriptele amintite“.

*) Va se zică prozelitism în biserica săsească. Nota culeg.

neînvinșă, stârneau în mine o turburare ciudată, puternică, nouă, ochii aceia zurgăviți, cari trăiseră sau cari trăiau poate încă. Ce farmec nesfârșit și molcom ca o adiere care trece, cuceritor, ca un cer de amurg violet, trandafiriu și albastru, melancolic, ca noaptea, care vine după aceia, — ce farmec izvora din cadrul întunecos al acestor ochi nepătrunși! Ochii aceia, ochii aceia creați prin câteva atingeri de pensulă, ascundeau în ei o taină: ceia ce pare a fi și nu există, ceia ce poate să se arate într'o privire de femeie, ceia ce face să incolțească în noi iubirea!

Ușa se deschise. Intra domnul Mișal. Se scuză de întârziere. Mă scuzai și eu, că am venit prea de grabă. Apoi îl întrebai:

— Nu sunt indiscret, dacă te întreb, cine e femeia aceasta?

El îmi răspunse:

— E mama. A murit tânără....

Și dintr'odată înțelesei de unde vine farmecul neexplicabil al acestui om!

M. Sadoveanu.

„2. Deasemenea la terenul bisericesc aparține și acea cerere a bisericii noastre, prin care de repetite ori, și mai pe urmă în 10 Martie 1904 sub nr. 416 s'a rugat: pentru urcarea dotațiunii anuale de stat dela 30,622 cor. la 60,000 cor. Anume dotațiunile de stat ale bisericii ev. lutherane și ale celorlalte biserici protestante din Ungaria, în cursul timpului s'au urcat din an în an, dotațiunea bisericii noastre însă a rămas intactă. Deoarece în asemănare cu relațiunile bisericii luth. din Ungaria și cu dotațiunea actuală a aceleia, atât cu privire la numărul sufletelor cât și la darea bisericească, urcarea dotațiunii anuale a bisericii noastre la suma de 60,000 cor., era deplin justificată, ministrul de culte și instr. publică al cabinetului Tisza puse în vedere urcarea sigură a dotațiunii noastre și anume cu începere dela anul 1905, și încă cu adausul: că întrucât dotațiunea bisericii ev. luth. din Ungaria s'ar uca și mai departe, corăspunzător postulatelor egalității de drept și pe baza numărului sufletelor se va urca și dotațiunea bisericii noastre în mod corăspunzător. Domnul ministru de atunci ni-a mai promis și aceea: că deoarece celelalte biserici protestante afară de dotațiunile lor au mai exoptat și ajutoare din mijloacele statului pentru augmentarea fondurilor lor, în măsura relațiunilor faptice ce se vor dovedi și pe baza egalității de drept, se va împărtași și biserica noastră de un asemenea ajutor“.

„Rugăm respectuos pe guvernul actual, ca în cestiunea aceasta să primească și pentru sine punctul de vedere amintit mai sus al antecesorului său, care corespunde echității și egalității de drept, și să-l valideze cel puțin în anul curent 1906“.

3. „Interese ponderoase ale instrucțiunii și cu deosebire ale instrucțiunii în școalele medii ale bisericii noastre, sunt legate de intenționata vânzare a pădurilor Șaptejudețelor săsești, respective de acele dotațiuni școlare cari și-a propus universitatea săsească să le facă din venitele ce le va câștiga din acea vânzare“.

„Guvernul de mai nainte n'a încuviințat vânzarea acelor din mână liberă, ci a dispus vânzarea lor la licitație publică“.

„In acest scop, am să îndeplinesc în ministerul de agricultură lucrurile pregătitoare și se poate spera că peste câteva luni se va putea duce în deplinire și vânzarea“.

„Interesele ponderoase ale poporului nostru sunt legate în această afacere de realizarea repede a aceleia și cu deosebire de aceea, ca venitul ce se va obține pe această cale destinat pentru scopuri școlare să se distribue după cheia stabilită deja de universitatea săsească, și anume 60 proc. pentru școlile săsești, 20 proc. pentru cele maghiare iar 20 proc. pentru cele românești“.

„Rugăm cu tot respectul pe guvern, ca să binevoiască a accelera executarea acestei afaceri și a pune în vedere aprobarea concluzelor ce le va lua universitatea săsească, cu deosebire cele privitoare la cheia distribuirei“.

„4. Fiind interese ponderoase ale poporului nostru legate de folosirea de acele drepturi de limbă, care legea de naționalități inarticulată în art. de lege XLIV din 1868 le-a garantat și în folosul nostru, ne rugăm cu tot respectul să ni-se deo de declarație mulțumitoare, că pe teritoriul locuit

de poporul nostru, dreptul actual legal de a ne folosi de limba nemțească în biserică și școală, apoi în administrația comunelor, orașelor și a comitatelor precum și la judecătorii nu se vor introduce alte restrângeri“.

„5. Trebuie să ne rugăm mai departe, ca pe teritoriul comitatelor locuite de noi să se aplice după puțină funcționari de stat, cu deosebire la posturile de comiți-supremi, președinți de tribunale, juzi de cerc, directori financiari și inspectori de școale, bărbați cari cunosc referințele noastre, cari sunt cu bunăvoință către nizuințele și munca noastră culturală și cari au cunoștința de limbi corăspunzătoare, și ținem, că este foarte de dorit ca la îndeplinirea astor fel de posturi să se ceară prealabil opiniunea deputaților dietali sași“.

„6. Nu credem a fi necesar să accentuăm cu deosebită gravitate rugarea: ca pe terenul comerțului, industriei și agriculturii, guvernul să sprijinească cu efect interesele poporului nostru, și prin asta se ajute a întări puterea acestui popor, care cu privire la numărul sufletelor și la capacitatea de lucru a dat îndărăt — atacată în mod îngrijitor prin continuele perderi de sânge cauzate de o mare emigrare“.

„7. Chestiunea reformei electorale pusă în vedere de guvern, de sine atacă de-a dreptul arterele de viață ale poporului nostru, dar și pentru aceea, pentru-că nu stă în necs dreptul electoral la universitatea săsească, la comitetele municipale ale comitatelor și în comunitățile orașelor noastre“.

„Abia se poate presupune, că acea reformă va pune limita de a ști scrie și ceta ungurește. Dar obstrucție făcând de aceasta, din punct de vedere al intereselor vitale ale poporului nostru, atâtea chestiuni acute sunt legate de realizarea acestei reforme, încât noi numai cu mari îngrijorări o putem întâmpina“.

„Dar considerând că marile interese vitale ale poporului nostru puse în joc aci, după părerea noastră sunt identice cu acele ponderoase interese de politică de stat la cari am țintit mai sus, și cari în situațiunea transilvană reclamă ca la punerea în lucrare a reformei poziția actuală a poporului nostru să se mențină și pentru viitor, — putem spera, că guvernul ne va da o declarație mângâitoare, că la realizarea acestei reforme, în legătură cu marile interese de stat, de cari se tractează, vor fi apărate și acele interese vitale ale poporului nostru, cari sunt legate de rezolvirea acestei chestiuni“.

„In tot cazul suntem nevoiți a vă cere și aceea, ca la pregătirea acestei reforme înainte de stabilirea definitivă a proiectelor guvernului la timp potrivit, să ascultați și opiniunea noastră“.

„După această expunere vă rog cu tot respectul Excelență, ca să binevoiți a face obiect de apreciere din cuprinsul acestui memorandum și a mă încunoștiința despre poziția ce o va lua guvernul față de punctele înșirate într'ânsul, ca prin aceea deputații sași să-și poată câștiga baza dorită pentru de a se hotărâ în chestiunea ținutei lor de partid politic“.

(Va urma.)

Cronica externă.

Din Maroc.

Armata lui Muley Hafid a fost întărită și va pleca poate mâne spre Rabat, urmată de o a doua armată a cărei importanță nu se cunoaște; a treia armată va fi formată la 150 de kilometri, pentru a se duce la Fez, unde să proclame pe Muley Hafid ca sultan.

Agentia Reuter află că doi reprezentanți ai lui Muley Hafid, cari se duc în Anglia, au sosit aci. Ei au intențiunea să facă o vizită regelui Eduard, din ordinul lui Muley Hafid.

După multe pregătiri din o parte și din alta, deodată s'a ivit ingerul păcii. Ambii sultani au gândit că totuși e mai bună pacea decât un război nesigur cu Franca.

Astfel conform unei depeși din Paris legatul francez Regnault a plecat Vineri la Rabat pentru a comunica sultanului Abd-El-Aziz pretensiunile Franciei cu privire la încheierea păcii.

Marocanii atât de mult doresc pacea, încât în jurul orașului Casablanca toate semănțele sunt gata să depună armele, așa că nu peste multă vreme iarăși se va sălășlui pacea în Maroc. Numai câteva semănții mai dârje sunt hotărâte să continue ostilitățile, în scopul cărora au strâns oaste și se pregătesc să atace armata franceză și pe sămânțele cari s'au dat învinse.

Acestea temându-se de un atac al răsvrătiților, au invocat ajutorul generalului Drude, care nu va întârzia a-i lua sub protecția sa.

Acțiunea Austro-Ungariei și Rusiei în Macedonia.

Toate ziarele publică o notă a Austro-Ungariei și Rusiei, în chestiunea Macedoniei. Cercurile politice sunt încredințate că noua acțiune a Puterilor înțelese va pune capăt acțiunii bandelor, se va aduce astfel liniștea între națiunile creștine din Turcia.

Poporul sârb, zic ziarele, condamnă totdeauna luptele dintre frații din vechea Serbie și din Macedonia, și că bandele sârbești, s'au mărginit să proteagă pe naționalii amenințați. Trebuie să se spere că prin intervenția puterilor înțelese, concordia va fi restabilită între naționalitățile din Turcia.

Situația în Rusia.

La Varșovia poliția a arestat o bandă de hoți, care de luni de zile a fost groaza locuitorilor orașului Lodz. Banda aceasta avea 150 de membri, printre cari și un tehnic, care vorbește mai multe limbi europene. Din cauza banditismelor continue s'a hotărât sporirea contingentului poliției, ridicând totodată și leafa polițiștilor cu 500 ruble la an.

Transilvania din Sibiu.

— Reflexiuni finale. —

Stimate Domnule Redactor!

Dă-mi voe, rogu-te, ca la articolul, «un membru român dintre cei asigurați» din numărul 200 al «Luptei», care după cuprinsul său, trece peste marginele obiectivității și ale chestiei, de care era vorba, să mai reflectez pe scurt următoarele:

Discuția s'a fost pornit pre motivul, că la banca de asigurare Transilvania, ai cărei membri în măsură covârșitoare ar fi români, Românii ar fi disconsiderați la ocuparea funcțiilor și că mai ales la ocuparea postului de casier, întâmplată în timpul din urmă, concurenții români ar fi fost disconsiderați.

În lămurirea mea publicată în numărul 192 al prețuțului Dvoastră ziar, mi-am dat silința ca conform adevărului să constat, că astăzi nu mai este așa și că la postul de

casar ocupat mai în urmă, — care altcum până la dl Comșa n'a fost ocupat de Român — competenții români de aceia n'au fost considerați, pentru că n'aveau calificarea cerută.

Față de acestea dl «asigurat» amintește un fapt, care adevărat s'a întâmplat înainte cu mai mulți ani, când adecă la alegerea de director în locul regretatului Dr. Aurel Brote, Românii din direcțiune — patru la număr — au votat toți pentru candidatul de atunci român dl Dr. Liviu de Lemeny, iar Sașii cu majoritatea lor de un vot, au ales director pe connaționalul lor Adolf Albrich, care însă nu le-a făcut nici o onoare și mai târziu a trebuit să se retragă. În urma acestei retrageri postul de director e — după cum s'a zis în lămurirea mea — și azi încă în vacanță. Și eu cel puțin, sunt convins, că venindu-se iar la ocuparea aceluși post, candidații români — deși majoritatea în direcțiune și azi o formează Sașii — n'ar întâmpina, din cauza naționalității lor, nici o greutate, având calificarea cerută pentru acel post.

Dacă conform părerei Dlui «asigurat», majoritatea celor asigurați o formează Românii, atunci soarta institutului și a direcțiunii zace în mâna lor. Și atunci majoritatea aceasta, încordându-și puterile, în câteva adunări generale ușor poate să măture din direcțiune pe membrii netrebnici, fie ei Români, fie Sași. Dar afirmația asta a Dlui «asigurat» încă nu e constată și nici nu se poate constata așa ușor, pentru că în registrele institutului nu este indicată naționalitatea celor asigurați. (Nici nu e nevoie de aceasta! Nota Red.) În tot cazul însă institutul de asigurare Transilvania, cel puțin pe jumătate este românesc. Și de aceea publicul românesc ar trebui să se intereseze mai mult de el. Însă nu numai atunci când cred că i se dă ocaziunea a lovi în el, ci și când este a-i se da sprijinul trebuincios.

Pentru că este un păcat strigător la cer, a lua pâinea din gura fiilor și a o arunca cânilor. Și nimic altceva nu înseamnă faptul, când persoane și institute românești sprijinesc bănci ovreești, cari nici barem un servitor românesc nu-și angajează.

Trebuie să facem deschilirea cuviincioasă între persoane și cauză. Dacă persoanele nu convin onoratului public, jos cu ele și să vină cu altele. Dar a lovi pentru pretenziunile greșeli ale persoanelor în institut, asta n'are și nu poate avea nici o rațiune!

De încheere observ, că intențiunea mea n'a fost nici când, să bagatelisez s'au să votăm pe funcționarii altor institute. Tot ce am voit să zic și să constat a fost, că tineretul român cu pregătirile cerute la Transilvani, nu se prea îmbulzesc și asta e și prima cauză, că în serviciul ei se află așa de puțini Români.

Sibiu, 6/10 1907.

Cu deosebită stimă:

Un membru român din direcțiunea Transilvaniei.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ȘTIRILE ZILEI.

Luni, 7 Octomvrie n.

— **Congresul advocaților din Ungaria.** În numărul trecut am publicat la acest loc o știre despre un congres al advocaților din Ungaria, la care s'au întrunit aproape vre-o 1500 de participanți. Congresul acesta s'a deschis Duminecă la 6 Oct., când s'a desvălit și tabloul lui Werböczy, autorul colecției de legi Tripartitum din veacul XVI.

După cum suntem informați, la congres au luat parte și mai mulți advocați români.

— **Două cununii.** Mâne, Marți, la orele 11 își serbează cununia în biserica românească gr. ort. din Arad dl dr. Victor Bontescu cu dșoara Dora Vuia.

— Luni, la 21 Octombrie, la orele 4 d. a. își va serba cununia în biserica gr. catolică română din Alba-Iulia dl dr. Iustin Pop, avocat în Deva, cu dșoara Alexandrina Moldovan.

Trimitem tinerelor perechi sincerile noastre urări de bine.

— **Himen.** Dșoara Cornelia Mureșan din Vasad s'a logodit cu dl Traian A. Mihalca din Hurez.

— Dșoara Eugenia Papiniu Pop din Siciu s'a logodit cu dl Adrian Costin din Turda.

Felicitările noastre.

— **Obrăznicie unguerească.** Săptămâna trecută aflându-se Caruso în turneu artistic în Budapesta, impresarul său, Müller cumpărase din o prăvălie de modă flori în preț de 300 coroane, pe credit. Caruso a plecat de atunci la Viena, luând cu sine natural și pe impresar. Asta însă nu avea să însemne, că impresarul ar refuza să-și achite contul. Modista însă temându-se că nu-și mai vede paralele, a dat pe impresar în judecată cerând execuție împotriva lui. Eri avocatul modistei însoțit de executor au descins la hotelul, unde era încuartirat artistul cu impresarul pentru a cuprinde ce va putea în odaia în care locuia Caruso și Müller. Cum însă Caruso și impresarul său nu se aflau în capitală, executorul a afișat actul judecătoresc pentru cuprindere pe ușa odăii.

Judecătoria unguerească voia să zălogească onorarul artistului, ca și când pe Caruso l'ar importa ceva datoriile ce le face impresarul său!

Nu se poate ceva mai caracteristic ca aceasta.

— **Sporirea flotei Statelor-Unite.** Președintele Roosevelt a rostit un discurs, în care a pledat pentru sporirea flotei. — El s'a pronunțat pentru politica de pace, a cărei turburare ar fi dăunătoare pentru toți și pentru fiecare.

— **Un ministru american la Micad Taft,** ministrul de războiu al Americii, a fost primit de împărat cu toate onorurile. Aceasta dovedește, că cele mai bune relațiuni domnesc între Japonia și America. Taft a adăogat, că are încredere că aceste relațiuni vor rămânea și în viitor tot atât de strânse.

— **Carnea de câne în Germania.** Primăria orașului München văzând că numărul cânilor, cari se taie pentru consumația publică, crește foarte mult, a luat deciziunea a face un abator sistematic numai pentru tăierea acestor animale.

Înainte cu vreo 3 ani în câteva orașe ale Saxoniei s'au tăiat 150 mii de câni, iar anul acesta în întreaga Germanie s'au tăiat jumătate milion de câni. Prosit Germania!

— **Cât consumă stomacul Angliei.** În anul 1906 Australia a exportat carne de oaie, păstrată prin frig, pentru suma de 29 milioane de franci, și carne de vacă pentru suma de 15 milioane.

Argentina a exportat carne de berbec pentru suma de 3 jum. milioane, iar carne de vacă pentru 1 milion. Stomacul Angliei este clientul de frunte al Australiei și Argentinei, în ceea ce privește carnea frigorificată.

— **Hrana vacilor, cari dau lapte pentru copii.** În „Veterinarul“ din Ploești citim următoarele sfaturi pentru cei ce au vaci și doresc să aibă lapte bun. — Cei cari vor să aibe lapte bun, trebuie să hrănească vacile după cum urmează: 1. Fân de câmpie, ales cu îngrijire, cu miros plăcut, culoare verde, să nu fie prăfuit și să n'aibă printre el burueni otrăvitoare. 2. Pae de grâu uscate, să nu fie încinse și mucigăite. 3. Tărâțe de grâu și de secară de bună calitate. 4. Ovăs, orz și secară curată și fără pic de stricăciune. 5. Făină de grâu de cea mai bună calitate. 6. Borhoturi de calitate superioară, dela fabricile de bere.

Aceste șase puncte alcătuiesc un regulament pe articole, făcut de comuna Berlin, în scop de a se căpăta un lapte cât se poate de bun, pentru hrana copiilor mici.

— **Spargere în arsenal.** Eri noapte niște făcători de rele au pătruns în arsenalul din Toulon, probabil cu gândul ori să fure material exploziv, ori să aprindă arsenalul. Nainte de ce și-ar fi realizat intențiunea, sentinela a simțit prezența oaspeților nocturni în arsenal, dând signalul de alarmă. În urma aceasta criminalii s'au făcut nevăzuți ducând cu sine și cheia ușei dela magazinul, unde se afla tot felul de material explozibil. În magazinul acesta pustiise odată un groaznic incendiu.

— **Ucigașul mamei sale.** Un drodar din Trencin năcăjit că mamă-sa îl amenința că-l va da în judecată pentru-că fiul ei încercase odată să o otrăvească, acesta o luă de gât și o sugrumă.

La comiterea crimei a dat mână de ajutor și nevasta drodarului, cari ambii au fost arestați.

— **Greva impiegaților de tren austriaci.** De câteva zile s'a produs o mare încurcătură pe liniile ferate din Austria, în urma grevei latente, așa numita rezistență pasivă a impiegaților de tren. Motivul acestei greve: leafa care nu ajunge pentru multele necesități ale vieții. Greva, după cum se anunță din Viena, ia proporții tot mai mari, așa că direcțiunile trenurilor sunt îngrijorate cum să facă să înceteze această grevă. Din cauză că trenurile de marfă nu circulă regulat, nici victualii nu se pot furniza în cantitatea obicinuită, așa că orașul Viena este amenințat cu foame. Din Ungaria se așteptau eri mai multe transporturi de fructe, dar n'au putut sosi din cauza aceasta: În Viena domnește o scumpete enormă, dar nici pentru prețuri întreprinse nu se pot căpăta cele mai elementare mijloace de trai. Așa eri s'a simțit lipsa laptelui, galițelor, fructelor. Se vorbește că vor fi chemați la serviciu rezerviștii, cari ar avea să suplinească pe muncitorii greviști.

Abia va fi acesta un expedient prin care să se rezolve în mod cinstit chestia pentru care a izbucnit greva.

— **Di Degan, din Fiume, importator de cafea și tea, ne trimite un bogat preț-curent despre tot soiul de cafea, tea, ciocolată, cacao, prăjituri de cafea, smochine, bomboane, pești, orez, delicatose, etc.** Il recomandăm bine-voitoarei atențiuni a publicului românesc, care dorește să aibă unul altul din acești articoli, să-l sprijinească cu comande. La cerere trimite preț-curent oricui franco și gratuit. Adresa: F. A. Degan, Fiume, via Corso No. 16.

Partea științifică literară.

Luptele politice

ale Românilor din Transilvania și Ungaria dela 1848 încoace.

de C. Cornean.

Dualizmul.

— Urmare —

În sesiunea dietei de încoronare din Ungaria, ce durează dela 11 Decembrie 1865 până în 26 Iunie 1866 discută temeinic și cuminte deputații români, cari sunt aleși și în diferitele comisii dietale. — Deși aceștia își aveau clubul lor național român, cei din Ardeal s'au întrunit în conferință separată, ca să precizeze programul lor special politic, care să bazează pe recunoașterea afacerilor: a) comune a-le Ardealului cu Ungaria, b) comune Ardealului și Ungariei cu imperiul întreg, și c) curat Ardelene, cari nu sunt comune nici cu Ungaria, nici cu imperiul întreg.

În timpul acesta însă situația externă a Austriei se agravase. Austria e constrânsă să poarte război cu Prusia și Italia. Luptele dela Custozza, Königgrätz s. a., ni sunt bine cunoscute; asemenea și tratatul de pace cu grelele și umiltoarele condiții.

Imprejurările acestea au contribuit, că curtea din Viena să fie și mai aplecată în ceea ce privește primirea condițiilor puse de maghiari. Dieta Ungariei să redeschide în 19 Noembrie 1866. Iar în 17 Februarie 1867, apare și rezultatul conferențelor miniștrilor austriaci cu bărbaii de stat maghiari, rescriptul prea înalt, prin carele M. Sa restaurează constituția Ungariei împreună cu legile din 1847/48. Totodată contele Iuliu Andrassy — acela carele fu spânzurat mai înainte «în effigie» pentru faptele sale revoluționare — fu denumit premierul primului ministeriu responsabil al erei constituționale din Ungaria.

Aceste știri au fost primite cu mare bucurie de majoritatea dietei, compusă atunci din partidul lui Deák, nu așa însă de partizanii lui Kossuth, cari botezără acum pe Deák, Andrassy și pe ceilalți miniștrii «trădători de patrie».

Totuși în ședința din 30 Martie să votează raportul comisiei de 67, comisie pentru regularea afacerilor comune cu Austria, iar în 4 Iunie diploma de încoronare, așa că în 8 Iunie poate urma încoronarea monarhului Francisc Iosif I. de rege al Ungariei.

Dieta Ungariei fiind odată declarată de corp legislativ comun pentru ambele țări, Adecă Ungaria și Transilvania, desvoltă o activitate rodnică, așa că până în 10 Decembrie 1868 să primească 58 articoli de lege.

La desbaterea acestora deputații români apără interesele noastre naționale cu multă bărbăție și tact parlamentar. Procesele verbale ale dietei din această epocă a dualizmului, cari conțin vorbele înțelepte ale deputaților noștri, vor rămânea pentru totdeauna scriptură vie și nesecată pentru toți, cari voesc să cunoască în ce mod și ce demnitate are să fie reprezentat neamul înaintea străinilor.

Cele mai importanțe articole de lege votate în dieta din 1867—68, și cari ne interesează și pe noi, sunt:

Articolul de lege al IX. din 27 Iunie 1868 în 10 §§., prin care să recunoaște autonomia confesiunii și bisericii ortodoxe române.

Articolul de lege XXXIX. din 5 Decembrie 1868 în 1 §., prin care este inarticulată mitropolia greco catolică din Alba-Iulia, cu cele două episcopii din Gherla și Lugoj.

Articolul de lege XLIII în 18 §§-i., cuprinde regularea specială a unirii Transilvaniei cu Ungaria. Prin această lege s'a desființat puterea legislativă și guvernul Transilvaniei, asemenea și administrația politică, justiția, finanțele, universitatea săsească, cu un cuvânt țara întregă trecu sub potestea ministrului Ungariei. *)

Articolul de lege XLIV. din 6 Decembrie 1868 în 29 §§-i regulează la aparență egalitatea de drepturi naționale și folosirea oficioasă a diverselor limbi ale naționalităților. Aceasta este renumita lege de naționalități, care după cum știm, e numai pe hârtie. Ea pare întrucâtva liberală, dar aplicată în praxă să suprimă cu totul. Legea de naționalități, în care și-au fost pusă nădejdea românii, a fost compusă cu multă măiestrie, numai ca să nu poată fi executată. Și schițez încă pe scurt evenimentele, ce s'au petrecut în viața națională a Românilor din Ardeal în acest period.

(Va urma.)

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinți și fii

de

(50)

Ivan Turghenieff.

„Judecați singură Fedossia Nicolaievna. La ce mi-s bune tinerețele dacă trăesc singur-singurel, ca un orfan?“

„Este în voia omului soartea sa...“

„În voia mea — nu. Nime nu vrea să-și facă milă de mine.“

Fenicica se uită pe sub gene la el dar remase în tăcere.

„Ce fel de carte-i asta?“ întrebă ea după puțin.

„E o carte foarte înțeleaptă, și foarte a-nevoe de înțeles.“

„Dta cât e lumea înveți! Cum de nu vă mai și plictisește?“

Acu le veți fi știind toate din lume!“ Oh! Luați-Vă numai și cetiți ceva din cartea aceasta“.

„Dar n'am să înțeleg o cirtă. Rusește-i scris?“ și apucă în două mini cartea cu scoarțe țepene. „Ce groasă-i!“

„Da, e rusește.“

„Tot acolo-s, nimic nu înțeleg.“

„Știu că nu, dar mi-ar plăcea să vă văd cetind. Când cetiți vi-se mișcă foarte drăgălaș vârful nasului.“

Încercând să buchisească încet un paragraf despre „creosot“ Fenicica, pufni în răs și trânti laolaltă cartea, ce pică la pământ.

*) Bariț, „Ist. Transilvaniei“, vol. III. p. 476.

Economie.

Situația agricolă în Ungaria.

Ministrul ungar de agricultură a dat publicității la sfârșitul săptămânii trecute un raport asupra situației agricole din țară.

Conform acestui raport, alcătuit pe temeiul comunicărilor corespondenților economici, situația agricolă se prezintă astfel:

În jumătatea a doua a lunii Septembrie timpul a fost uscat, ziua cald, iar noaptea rece.

Ploii au fost numai în puține ținuturi ale țării, n'a plouat nicăiri atât, ca pământul se aibă umezeala recerută. Nopțile au fost în unele ținuturi foarte reci, așa că a căzut și bruma, iar în Ungaria de Nord a fost și îngheț precum și zăpadă. Frigul a pricinuit pagube simțitoare în cucuruzele târzii, în vii și în plantațiile de tutun.

Timpul uscat a împiedicat facerea arăturilor pentru sămănăturile de toamnă, în deosebi pe seșul Ungariei centrale abia se pot face arăturile, iar unde s'a sămănat, n'a resărit aproape nimic, sau foarte puțin. În deobște facerea arăturilor pentru sămănăturile de toamnă au întârziat, e mare lipsă de ploi abundente. Sămănatul rapiței s'a făcut cu întârziere, iar unde s'a sămănat a resărit slab. În unele ținuturi insectele au pricinuit pagube simțitoare în sămănăturile noi de rapiță.

Culesul cucuruzelor timpurii e aproape pretutindeni pe sfârșite, rezultatele sunt bune mijlocii. Cucuruzele târzii au suferit mai mult din cauza secetei.

În anul corent s'a sămănat cucuruz pe o întindere mai mare, decât în anul trecut, adică pe 4,590.473 jugăre catastrale. Recolta va fi în cifră mijlocie de 9.66 măji metrice la jugărul catastral, adică în total 44.33 milioane măji m., față de 41.38 milioane măji m. din anul trecut.

Cartofii timpurii s'au scos deja, rezultatele sunt satisfăcătoare. Cartofii târzii în timpul din urma nu s'au dezvoltat favorabil. Cartofi s'au sămănat pe o întindere de 1,025.285 jugăre catastrale. Recolta va fi în cifră mijlocie 43.91 măji m. la jugărul catastral, adică în total 44.84 milioane măji m., față de 48.74 milioane măji m. din anul trecut.

Varza (curechiul) și plantele din grădini, din cauza secetei nu s'au dezvoltat favorabil, insectele încă au pricinuit pagube simțitoare.

Culesul fasolei, precum și al celorlalte păstăioase deasemenea al meiului, hrișcei, cănepei, imilui și tutunului continuă în împrejurări prielnice.

Napii de zaharși de nutreț neavând ploaie îndeajuns și la timp s'au dezvoltat nefavorabil, cei timpurii însă dau o recoltă mai bună, decât cei târzii.

Scoaterea napilor de zahar, fiind pământul uscat și tare, se face cu mari greutate. Pantele artificiale de nutreț.

„Mi-e drag și răsul matale” luă vorba Zarooff.

„Lasă-mă 'n pace!”

„Mi-e drag să vă ascult graiul. Par'că-i urmur de isvor.

Fenicica își întoarse capul.

„Mare năzdrăvan ești dta!” zise apoi moșind cu degetele prin flori. „Oare de ce ai asculti cu drag? Dta vei fi povestind, și atâta mare de femeii cuminți!

„Aș, Fedossia Nicolaievna, pe legea mea și spui că toate femeile cuminți de pe fațaământului nu prețuesc cât unghia dta!”

„Câte nu mai iscodești!” făcu Fenicica înfundându-și glasul, și lipindu-și brațele de sin.

Bazaroff luă cartea de jos.

„E o carte medicală, — grăi — păcat să lai jos cu ea.”

„O carte medicală? — Vă mai aduceți aminte de niște picuri ce-mi dădurăți? Vezi, le atunci Mitia doarme tun.

Cu câtă mulțumită vi-s datoare! Atât sunteți de bun!”

„După lege, tot medicul ar trebui plătit” — începu Bazaroff surizind. — Medicii, o știți abună seamă, sunt grei de plată.”

Fenicica privi în fața lui Bazaroff. Văpaia ce se întipări pe partea din sus a feței sale, îi spoi ochii cu o culoare și mai întunecată. Nu își da seamă dacă el vorbește într'adins sau numai de șagă.

„Bucuros, dar mai înainte ar trebui să vorbesc cu Niculae Petrovici.”

„Vă cugetați la parale? O, nu, nu parale cer.”

„D'apoi ce?”

„Ce? Ghiciți!”

„Pot eu să știu?”

„Cer... Un tradafir.”

Fenicica pufni iară în chicote, bătu chiar în pâlmi, atât de șoadă îi păru cererea lui Bazaroff. De-o cale se simțea puțin chiar măgulită. Bazaroff o privi șântă.

„Bucuros, bucuros” — strigă abia și abia, și plecându-se pe laviță se puse s'aleagă un trandafir. — Roșu ori alb poftiți?”

„Roșu să fie, și nu prea mare.”

Fenicica se îndreptă.

„Poftim” îl îmbie, dar repede își trase înapoi mâna întinsă, își mușcă buzele, și aruncă privirea spre intrarea în luminiș ascultând.

„Ce este?” — întrebă Bazaroff. — Doar Niculae Petrovici?”

„Ba. El e la câmp... și de altmintrea de el nu mă tem. Dar Pavel Petrovici... gândeam...”

„Cum? Dece vă temeți de Pavel Petrovici?”

„Mă bagă în groază. Nu pentru vorba lui, nu, dar se uită la mine așa de ciudat. Păi, nici dta nu-l poți suferi. imi aduc aminte că la început totdeauna vă certați cu el. Eu nu pricepeam de ce-i vorba, dar înțelegeam că ma-ta mi-l tocmeai... iac' așa...”

Fenicica arăta cu mâna cum îl tocmea Bazaroff pe Pavel în închipuirea ei.

Bazaroff zimbi.

„Și dacă s'ar fi decis să mă răpună, mi-ați fi sărit într'ajutor?”

„Ce te făceai cu apărarea mea, păcatele mele? Dar zic și eu: om să fie al care vă vine de hac!”

„Zeu? Vezi, eu știu o mână care m'ar putea dobori cu un deget.”

„Care o fi mâna aia?”

„Par'că n'ați ști-o! Miroșiți numai trandafirul, ce mi-l dăruiți; are un miros tare bun.”

Lucerna și trifoiul în urma secetei îndelungate nu s'a putut desvolta, un nou cosât nu se mai poate face. Mohorul timpurii a dat rezultate bune, cel târziu însă slabe.

Live zile se prezintă rău.

Pășunile în urma secetei îndelungate sunt cu desăvârșire pârjoite, vitele n'au iarbă de păscut.

Fabrică de mătase în Oradea-Mare. O fabrică de mătase din Lyon voește a ridica o fabrică filială în Oradea-Mare, guvernul ungar va da întreprinderii sprijinul necesar. Proprietarul fabricii din Lyon s'a adresat orașului Oradea-Mare cu întrebarea, că acesta din parte'i, ce favoruri va da pentru cazul, când fabrica se va zidi în Oradea-Mare.

În fabrică se vor așeza 200 răsboaie, din cele mai moderne.

Bursa de efecte. Tendința generală la deschiderea bursei a fost fermă, aceasta s'a menținut până la încheere. Speculația a fost dispusă, cursurile valorilor internaționale s'au urcat cu puțin. Circulația a fost desvoltată.

Târgul efectiv a fost deasemenea animat. Rentele și valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	vinde 645.25
„ „ ung.	755.75
„ băncei de escompt	474 —
„ soc. căilor fer. aust. ung.	662.50
Renta ung. de aur 4 proc.	111 —
„ „ coroane 4 „	93.75
„ austr. de aur 4 „	116 —
„ „ coroane 4 „	97 —
Scrisuri fonciare „Albina“	101 —
Napoleon d'or (20 franci aur)	19.19
mărci germane, aur	23.56
Galbeni austriaci și ungurești	11.43
Bilete germane 100 mărci	117.60
„ franceze 100 franci	95.87
„ italiene 100 lire	95.87
„ române 100 lei	95.30
Ruble rusești de hârtie	2.54

Prețurile cerealelor. Tendința generală în târgul efectiv de cereale a fost azi fermă, circulația însă în urma rezervei producătorilor nu s'a putut desvolta. Cumpărătorii au fost necesitați a da prețuri urcate. Grâul, secara, orzul și ovăzul s'au scumpit cucuruzul s'a menținut prețul în tendință fermă.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 25,000 măji metrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kgr. greutate) s'au plătit 23 cor. 20 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kgr. greutate) 21 cor. 15 fileri de majă metrică (100 kgr.)

În ultimele 24 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

		Măji metrice:	
		Sosit:	Expedit:
Grâu	— —	53106	4085
Secară	— —	6787	3000
Orz	— —	6205	—
Ovăs	— —	18461	9367
Cucuruz	— —	800	—
Rapiță	— —	—	468
Făină	— —	1581	13424
Tărâțe	— —	200	1962

Tendența generală în târgul pe termen de cereale a fost fermă. Conform buletinului oficial au notat:

Grâu pro Octomvrie 11.45, 11.51—11.28, pro Aprilie 1908: 11.10, 11.17—11.19.

Secară pro Octomvrie 9.80, 9.86—9.83. Aprilie 1908: 10.47, 10.50—10.51.

Cancelaria arhitectului **I. NIGA**

ARAD, STRADA ARCHIDUCELE IOSIF NUM. 1.

Telefon 275.

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, ca specialist în ritul nostru oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic trimite schițe și proiecte de spese gratuit.

Ovăs pro Octomvrie 7.88, 7.85—7.86.
Cucuruz pro Mai 1908 : 6.88, 6.89—6.88,
coroane de 50 kgr.

Târgul de vite cornute în Budapesta.
(Raport oficial).

Săptămâna ultimă s'au adus în piața din Budapesta 3094 de vite cornute (boi, tauri, vaci, bivoli), adică cu 905 capete mai multe, decât în săptămâna precedentă.

Cererile au fost mai numeroase, decât în săptămâna precedentă, prețurile vitelor în genere s'au urcat cu 1—4 cor. de majă m. (100 kgr. au scăzut).

Tendența în prețuri e liniștită.

Prețurile au fost :

Tauri, prima calitate 66—82 coroane calitatea inferioară 50—64, cor. de m. m. (100 kgr.)

Boi grași (soiul ungar), prima calitate 80—90 cor., excepțional 93 cor., calitatea mijlocie 68—78 coroane calitatea inferioară 54—66 cor. de m. m. (100 kgr.)

Boi târcați, prima calitate 84—92 coroane, excepțional 105 cor., calitatea mijlocie 68—82 cor., calitatea inferioară 56—66 cor., de m. m. (100 kgr.)

Vite slabe de pășune (soiul ungar), calitatea mai aleasă 58—74 cor., excepțional 78 cor., calitatea inferioară 48—56 cor. de m. m. (100 kgr.)

Boi din Bosnia, calitatea aleasă 60—72 cor., calitatea inferioară 50—58 cor., de m. m. (100 kgr.)

Vaci (soiul ungar) 50—74 cor., vaci târcate 52—84 cor. excepțional 92 cor., de m. m. (100 kgr.)

Bivoli 36—52 cor.

Juncani 50—72 cor., excepțional 82 cor. de m. m.

Viței, indigeni prima calitate 92—100 fil., excepțional 102—106 fil., calitatea mai inferioară 80—96 fil. de kgr.

Viței din Galiția 80—90 fil. de kgr.

Piața de râmători (porci), Kőbánya Steinbruch. Prețurile : Prima calitate ungară, tineri, grei: 129—130 fileri, mijloci : 130—132 fileri, ușori : 132—134 fileri de chilogram, vii cântăriți, de păreche 45 chilograme scădere de greutate și 4 procente scădere din prețul cumpărării.

La sfârșitul săptămânei trecute au rămas în sălașele din Kőbánya (Steinbruch) 36.609 râmători.

Târgul săptămânal de cai din Budapesta. În târgul de săptămână din Budapesta, ținut în „Tattersaal” s'au adus 343 cai prima clasă și 298 cai de clasă doua, în total 641 cai, din cari s'au vândut 231.

Prețurile spirtului. Spirt brut, darea neplătită 60.50—61.50 coroane, darea plătită 159.50—160.50 cor.

Spirt rafinat, darea neplătită 64.50.65.50 cor., darea plătită, în mare 164—164.50 cor., în detal 165—166 cor.

Spirt denaturat, în mare 53—53.50 cor., în detal 55—56.

Cererile numeroase, tendența generală în prețuri foarte fermă.

Prețurile cărnei în orașele din provincie. Piața regnicolară a agricultorilor ungarilor la sfârșitul săptămânei trecute publică prețurile cărnei în orașele din provincie. Acestea însemnăm următoarele : Cărnile sunt socotite de kilogram și în fil.

	Carne de vită	Carne de vită	Carne de porc	Carne de oaie
	I	II	I	II

Arad	160-144	200-160	180-160	130
Aradul-Nou . . .	136-128	160-152	144-128	112
Becicher.-M. . .	136-132	160-144	144-156	104
Bichiș-Ciaba . .	144-136	200-180	144- —	120
Oradea-Mare . .	144-136	220-180	160-152	104
Panciova	136-128	160-140	142-128	100
Sân-Micl. M. . .	152-136	176- —	152- —	144
Sătmar	152-144	184-180	152-144	112
Verșet	148- —	100-180	140- —	110
Timișoara . . .	160- —	200- —	180- —	—
Sibiu	160-136	136-120	136-128	120

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme : Dela Panciova 50—54 fileri, Neoplanta (Ujvidék)

46—48, Bezdán 32—36, Senteș — —
Seghedin 52—54, Zenta 48—50, Titel 46—48
Timișoara — —, Becicherecul-Mare 50—52
fileri.

În aceste sume sunt socotite și darea de transport, precum și taxa de asigurare.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, m. metr. (100 kgr.) frum.	23 cor.	30 fil.
„ „ „ „ „ „ mijl.	22 cor.	50 fil.
„ „ „ „ „ „ slab	21 cor.	35 fil.
Secară, m. metr. (100 kgr.)	18.90 —	19.40
Orz, „ „ „ „ „ „	15.35 —	15.85
Cucuruz, „ „ „ „ „ „	13.40 —	13.60
Ovăs, „ „ „ „ „ „	15.70 —	16.20
Rapiță, „ „ „ „ „ „	— —	— —

II.

Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela 154 cor. — 155 cor.
Slănină, ... „ 129 cor. — 132 cor.

Cartofi, ... „ 5.80 cor. fil 5-80 —

Spirt, ... „ 59.— cor. — 60.—

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni, ... — — — fileri kilogramul.

Tineri, ... 132—134 fileri kilogramul.

Redactor responsabil :

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11,

Societatea acționară „Bistrițiana”
institut de credit și econ. în Bistrița
cu începere dela 1 Octomvrie 1907

plătește 5 procente

interese după depuneri dela 6000 cor.
în sus, plătind institutul și contribuția.

MINISTERUL AGRICULTUREI, INDUSTRIEI, COMERCIULUI ȘI DOMENIILOR

Tîrgul de râmători T.-Severin.

BULETIN.

Nr. 61, 77, 82, 83 și 86.

De mișcarea râmătorilor pe timpul de la Iulie până la Septemvrie 1907.

Aflați	Intrați	Total	Eșiți	Rămași		Total	Observațiune
				Slabi	Grași		
868	231	1081	88	933	60	933	dela 16—24 Iulie
799	—	—	15	764	20	784	„ 9—15 Aug.
784	—	—	21	763	—	763	„ 16—24 „
763	—	—	—	217	546	763	„ 25—31 „
763	—	—	—	217	546	763	„ 1—8 Sept.

Starea sanitară : bună. Nici un caz de pneumo-entesită.

Prețul pe Kilogram după scaderea vieței : lei 1 b. 05.

Rasa râmătorilor : mangalița.

Directorul Tîrgului Medic Veterinar :

(ss) Sitaru.

„Arieșiana”

Institut de credit și economii în Turda.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii **Arieșiana** din Turda (cott. Turda-Arieșiu) publică **concurs** pentru ocuparea postului de cassar pre lângă un salariu anual de 1440 cor.

Sunt preferiți cei ce pot dovedi calificațiunea de școale comerciale și fără de limba maternă, mai posed încă cel puțin cea maghiară în scris și vorbit.

Cassariul va fi angajat deocamdată numai pe un an începând cu 1 Noemvre st. n. a. c., după care timp direcțiunea va decide asupra definisării lui.

La caz că direcțiunea îl va denumi de funcționar definitiv i-se asigură drept de pensiuine, în sensul statutelor, își are dreptul și la tantiema statutară.

Tot pe atunci i-se pune în vedere și o îmbunătățire ecuitabilă a salariului.

Cel ales are a depune o cautiune egală cu salariul.

Reflectanții sunt rugați a-și înainta suplicele înscrute cu eventualele documnte cel mult până în 20 Octombrie st. n. a. c.

Turda, 5 Octombrie 1907.

DIRECȚIUNEA.

A. Raza

croitor.

Budapesta, IV., Strada Nádor 28 vis-à-vis de palatul bursei.

Se recomandă on. public român.

— Croi elegant. Prețuri moderate. —

